

Interjú: Laki-Lukács László helytörténéssel

A magyar történelmi tudat értékeinek megmentésére tette fel az életét

Az egyik legnagyobb gyűjteménnyel rendelkező helytörténész a megyében.

EDELÉNY. A helyismerész, ahogy magát nevezi. Könyvtáros, könyvtárvezető, helytörténeti kutató, publikáló szerző, néprajzi gyűjtő, vázonszövő, presbiter. Megkapta a Bél Mátyás-díjat, a Forster Gyula-díjat, a megyénkbeli könyvtárosok közül elsőként vehette át a Szinnyei József-díjat. Fejből tudja több száz régi fotóról, hogy ki szerepel rajta, mikor készült, az illető mikor született, házasodott, halt meg, kinek a kicsodája, de ugyanígy az edelényi családokat is. Hatalmas tudás és gyűjtemény, amely még mindig gyarapszik. Laki-Lukács Lászlóval beszélgettünk.

Több településen is otthon érzi magát, hogyan lehet ez?

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Lakon lakos szülők gyermekeként születtem Miskolcon, 1953. július 10-én. A laki református templomban kereszteltek, ott éltem apró gyerekkorom egy részét is. A szülőfalum iránti megbecsülésből választottam 1994-ben a Laki előnevet. Édesapám akkor gazdálkodó, a háború előtt csendő volt Heves vármegyében. Az ősök kálvinista kismesek, jómódú parasztek voltak. Volt köztük notárius, bírók, papok. Másrésről görög katolikus iparos emberek: uradalmi kovácsok, asztalosok, tanyagazdák. Gyerekkoromat két kis csereháti faluban: Lakon és apám falujában, Nyomáron töltöttem. Mindkettőt szülőfalumnak érzem. Közel ötven éve, 1967-től kis megszakításokkal Edelényben élek. Családunk akkor költözött ide, apai nagymamám edelényi volt, a tősgyökeres Csabai-Berentés-Fazekas családból származott.

Egyenes út vezetett a könyvtárba?

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Nem egészen. Edelényben jártam gimnáziumba és a divatszakmában szerettem volna dolgozni. Az volt az álmom, hogy megújítom az unalmas, konfekció-férfidivatot. Fel is vettek a Könyvüipari Főiskolára és elkezdtem tanulni, de amikor gyakorlatra mentem a Vörös Október Férfi Ruhagyárba, elszörnyedtem attól a szalagmunkától, ami ott volt, és rájöttem, én ezt nem akarom csinálni, így félbehagytam a főiskolát. A nagybátyám segítségével az edelényi könyvtárban kezdtem dolgozni, majd Debrecenben a tanítóképző főiskolán tanultam. Azt szoktam mondani, hogy népművelő könyvtáros vagyok, aki nem a pult mögött dolgozik.

A diplomaszerezés után merre dolgozott?

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Kurtyánban, a Bányász Művelődési Házban kezdtem dolgozni. Nagyon nehéz volt először egy bányász faluban ez a munka, azt hittem, nem is fogom tudni csinálni, végül tíz évet maradtam. Szakmai és emberi szempontból is

Laki-Lukács László egyik nyomári bíró ősenek fotójával

FOTÓ: ADÁM JÁNOS

értékes, sokat adó, változatos időszak volt az életemnek. Jártam a Suha-völgyi, Száraz-völgyi gömői falvakat is, mint a bejáró dolgozók lakóhelyét. Kirándultunk, vetélkedőket, kulturális rendezvényeket szerveztünk, színházba jártunk a brigádokkal. Szabad kezet kaptam és a forrás is megvolt, így mindent meg tudtam valósítani, amit szerettem volna. 1984-86 között a Szakszervezetek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanácsa Központi Könyvtárát vezettem. Jártuk a megyét, olvasótáborokat szerveztünk, előadásokat tartottam. 1986-ban aztán megpályáztam egy könyvtáros, tanári állást Edelényben és végleg hazatértünk. Családi házat építettünk s neveltük három gyermekünket. Egy régi parasztház, modern kivitelen. Kemencével, szövőműhellyel. Jöttem élni-lakni és tenni, tenni, tenni. Előbb az Izsó Miklós Gimnáziumban, majd a Tájházban, a Városi Könyvtárban, az Ifjúsági Házban. Igazgatóként, kulturális munkaként, csináltam, amit kellett, amire szükség volt.

Hogyan kezdődött a honismereti, helytörténeti munka, a gyűjtés?

”Én vagyok a családok emlékezte, az őrt álló, aki továbbviszi a történetüket.

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Anyai nagymamám Lakon nyolc testvére volt. Én sok időt töltöttem náluk, nagyon szerettem ülni és hallgatni az elbeszéléseket, történeteket. Valahol itt szerettem meg a múlt dolgait. Később, amikor vetélkedőket szerveztem, ahhoz gyűjtő-, kutatómunkát is kellett végezni. Aztán a gyűjtések során mindig volt szerelem, ami vitt előre. Először a festett tányérok ragadtak meg, aztán következtek a ládák. Amikor a szép festett ládákat kutattam, akkor kezdtem el jobban érdeklődni a ládákból kikerülő szöttek íránt. Ezekből mostanra hatalmas gyűjteményem van, a legrégebbi darab egy 250 éves gömői halotti lepedő. Megtanultam őket vasalni, megfelelően hajtogatni, kezelni is. Ahogy egy idős néni tanította nekem: a szöttes is olyan, mint az ember, levegőre, napfényre és vízre van szüksége, és akkor bármennyig is marad. Szóni is megtanultam, 1986 augusztusában megkaptam a Népművészet Ifjú Mestere címet is. Saját készítésű textiljeimből készítettem s rendeztek kiállításokat. Később jött a vonzódás a fotókhoz, ami talán nem véletlen, hiszen édesapám is fotózott és jelenős családi gyűjtemény is hátramaradt. De rengeteg régi fotót kapok a mai napig, hiszen a leszármazottak számára értéktelené válnak az ősök képei. Sok esetben én jobban tudom egy család tagjait, azt, hogy ki mikor halt

meg, ki a leszármazottja, rokona, mint a leszármazottak. Gyakran engem kérnek meg, hogy meséljek a családokról. Azt szoktam mondani, hogy én vagyok a családok emlékezte, az őrt álló, aki továbbviszi a történetüket.

Hogyan dolgozik egy helytörténeti kutató, hogy jut hozzá a gyűjtemény darabjaihoz?

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Természetesen egy időben vásároltam is, de az igazi szépségek, ritkaságok nem így kerülnek elő. A szöttek esetén például nagymamám neve megnyitotta a falusi ládákat, hiszen őt sokan ismerték. De szerencsésnek érzem magam, mert sok olyan emberrel találkoztam, aki vitt előre az utamon. Ilyen volt Horthy Nóra néni, aki Horthy Miklós unokahúga volt, a férje az utolsó járásbírósi elnök volt, az edelényi kastélyban laktak és dolgozott. Itt maradtak saját építésű házban, kecskéket neveltek, csodálatos emberek voltak. Nóra néni öt nyelven beszélt és mi jártunk hozzá

Névjegy

1953. július 10-én született, Lakon gyerekeskedett.

Négyen voltak testvérek, erős szálak fűzik Nyomárra, ahol a Lukács család adta száz évig a falu bíráját.

Debrecenben végzett tanítóképzőn.

Publikációi száma megközelíti a hatvanat, ezeknek csaknem egyharmada önálló kötetben megjelent publikáció.

Szervezetek, amelyeknek tagja, vezetője volt: Magyar Könyvtárosok Egyesülete Borsod-Megyei Szervezete, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti Egyesület, Magyar Néprajzi Társaság, Pulszky Társaság, Kazinczy Ferenc Társaság, Tompa Mihály Gömői Kulturális Egyesület, Galyasági Településszövetség, Csereháti Településszövetség, Magyarországi Tájházak Szövetsége, Edelényi Városerőltető Egyesület, Vox Provinciae Alapítvány.

Jelenleg rokkantnyugdíjas, Edelényben él, három gyermeke van.

németórákat venni és közben pulóvereket kötött nekünk. Ő adott aztán nekem ajánlólevelet 88-89-ben más nagy családokhoz, mint például a Benczúrokhoz. Így tudtam őket felkeresni és kaphattam tőlük rengeteg tárgyi emléket, fotókat. Nagyon jó volt a kapcsolat a Benczúr családból Gömői Ellával is, aki szintén sokat segített.

Megnehezítette a munkát a betegség.

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Volt több jelzés a szervezetemtől, majd 2008-ban kaptam egy agyverzést és a fél oldalam lebénult. Újra kellett tanulnom járni, beszélni, írni, ami nagy próbatétel volt számomra, aki mindig írtam és beszéltem. A családom és néhány jó barát segítettek felállni. Azon év őszén két jó barátom munkásságom összegzésére, visszatekinítésre ösztönzött egy kötet megjelenésével. Talán kicsit arra is számítva, hogy ez lesz az életem összegzése. De jól tették, ugyanis erőt adott,

továbbvitt a közös munka. Még a fiam segítségével 2009 tavaszán megjelenhetett a Kegyelmi kérvény című kötet, tőlem-rólam. A cím kedvenc íróm, Sütő András egyik írása alapján született: „Minden múltidézés kegyelmi kérvény a jelenhez!” A jó Isten segített talpra állni, és kaptam még néhány évet a munka folytatására.

Milyen tervei vannak?

LAKI-LUKÁCS LÁSZLÓ: Már egy éve készítjük a múzeum segítségével a szöttek, textilek leltározását, ami elég nagy munka, de jól haladunk vele. Minden textilről egy adatlapot kell kitölteni, hol, mikor készült, milyen anyagból, szövésével, kié volt, hogy került hozzám. Szerencsére az agyam valahogy olyan, hogy megjegyzi ezeket az információkat. Közben csinálom a fotók rendszerezését is, leírom, kik vannak rajta, mit lehet rólok tudni, a temetőben bóklászom, hogy megkeressem a fejfájukat, hogy tudjam, mikor haltak meg. Az a nagy vágyam van még az életben, hogy elkészülhessen egy edelényi képeskönyv ezekből a fotókból. Nincs már mögöttem intézményi háttér, de bízom benne, hogy találok egy szponzort, aki támogatná. Mert, ha nem készül ez el az életemben, akkor másnak már nem lesz a fejében úgy a hozzá tartozó háttértudás, mint nekem.

HORVÁTH IMRE
imre.horvath@eszak.hu